

Проект "Класна школа" реалізується польською неурядовою організацією "Центр Громадянської Освіти" у партнерстві із Всеукраїнською Асоціацією Вчителів Історії та Суспільних Дисциплін «Нова Доба» та співфінансується Фондом «Освіта для Демократії» в рамках програми РІТА – Зміни в регіоні Польсько-Американського Фонду Свободи

Навчальний проект

Навчальний проект – це метод, який ми віддавна пропагуємо в “Класній школі”. Пропонуємо провести проект у другому семестрі вчителям усіх освітніх рівнів і спостерігаємо величезну користь, яку черпають з нього самі учні, а також цілі школи. Він складається з трьох завдань: планування проекту, реалізація проекту і презентація проекту.

Проект відрізняється від традиційних шкільних занять. Він спрямований на самостійну роботу учнів, адже це вони (не вчитель) збирають і опрацьовують дані, необхідні для виконання проекту. Самі вирішують, які джерела обрати, як працювати і як подати результати своєї роботи. Найкраще, якби в них також була змога самим обирати тему – оскільки це вчить їх спільно приймати рішення і посилює залучення до виконання завдання.

Проект може бути короткий (2-4 тижні), середній (1-2 місяці) чи довгий (кілька місяців). Може бути справою двох-трьох учнів або навіть 20 чи 30 учнів, поділених на групи по кілька осіб.

Проект популяризує роботу в колективі, навчає співпраці в групі, а також відповідальності за себе й за інших. Навчає також виконання систематичних, тривалих дій, що вимагають планування й координації.

Освітній проект для учнів гімназії, згідно з міністерським розпорядженням, повинен бути спрямований на групову діяльність і на розв’язання проблеми. Це не означає, що йдеться лише про наукові, теоретичні чи емпіричні проблеми. Адже проблеми можуть мати навіть суспільний характер (наприклад, як організувати клуб для молоді, як навчити покоління бабусь і дідусів користуватися Інтернетом, як зменшити кількість бездомних собак), і тоді активність учнів буде полягати в суспільній та громадській діяльності, наприклад, у рамках волонтерства чи співпраці з місцевими неурядовими організаціями. Також вони можуть стосуватися мистецтва або культури в широкому розумінні.

Проекти в гімназіях і в школах вищого рівня передбачають значну самостійність учнів. У початковій школі роль учителя в плануванні й організації праці буде більшою, але й тут варто подбати про те, щоб, у міру можливостей, учні працювали самостійно.

На кожному етапі навчання проект вимагає від вчителя участі. Наприклад, вчитель пропонує учням цікаву тематику, наближує до них обрані ними проблеми, допомагає організувати роботу над комплексними завданнями, опікується їхньою роботою та підготовкою до публічної презентації. В той же час проект звільняє вчителя від рутини, дозволяє йому відкрити можливості учнів, зазвичай приносить велике задоволення. Якщо проект має бути оцінено, вчитель повинен попередити про це учнів і подати чіткі критерії оцінювання діяльності, кінцевого результату тощо.

Чого навчає проект?

Окрім здобування знань, учні, беручи участь у спільному проекті, вдосконалюють уміння:

- вирішувати проблеми,
- приймати рішення,
- спілкуватися,
- брати відповідальність,
- самостійно і творчо мислити,
- планувати й організувати роботу в групі,
- збирати й обробляти інформацію,
- співпрацювати,
- оцінювати перебіг і результати власної праці,
- проводити публічну презентацію.

Проект вдалий, якщо:

- пов'язаний з навчальною програмою, але заходить глибше у поставлені проблеми;
- стосується реальних, відомих учням проблем і ситуацій;
- залучає учнів особисто, оскільки стосується речей, які для них цікаві й важливі;
- веде до здобуття і знань, і вмінь;
- має чітку мету, методи роботи, розподіл завдань, терміни;
- навчає співпраці, а не суперництву;
- в ньому домінує робота в колективі, навіть якщо конкретні завдання учні можуть виконувати індивідуально;
- заздалегідь відомі правила, за якими вчитель моніторить почергові етапи роботи й активності учнів;
- результати роботи учнів будуть презентовані публічно;
- поєднує навчальний зміст з різних галузей.

Існують проекти, сильно пов'язані з однією галуззю (наприклад, з фізикою) або міждисциплінарні, які зазвичай вимагають співпраці вчителів двох чи кількох предметів. Наприклад, у проекті "Річка" гімназисти можуть:

- на біології вивчати фауну і флору річки, котра проходить через їхній населений пункт;
- на географії дослідити значення річки для економіки регіону;
- на історії скористатися фондами міського архіву й описати неіснуючу сьогодні рибальську пристань чи битву, яка відбувалася на річці;
- на українській мові шукати тему річки в літературі.

Інколи амбітні школи вирішують організувати спільний проект силою кількох вчителів задля досягнення результатів, які неможливо досягти поодиночі. Трапляється, що, до прикладу, кілька вчителів одного предмету беруть одну тему. Такий проект здобуває неабиякий потенціал – учні, приймаючи амбітний виклик, мають таким чином велику підтримку, а також великі можливості.

Перед прийняттям рішення про міждисциплінарний проект або проект, яким керують кілька вчителів, ще на етапі його планування варто пам'ятати про детальний розподіл завдань і обов'язків між опікунами.

Як працює учнівська команда проекту?

Добре втілювати проект може лише команда, яка хорошо працює. Як створити таку команду і підтримувати її в процесі? Учитель може провести поділ на команди наосліп або, що краще, свідомо згрупувати учнів, котрі мають різні компетенції і мало нагод до співпраці. Якщо учні об'єднуються самостійно, це, як правило, поглиблює існуючі в класі поділи й укріплює його структуру.

Декілька порад:

- Більші групи, які хочуть займатися однією і тією ж темою, треба поділити на менші, по 3-5 осіб; інакше учням буде важко організувати свою роботу.
- Роботу в колективі значно полегшує карта проекту і карта дій/завдань, в яких учні нотують свої найважливіші завдання, а також прізвища відповідальних осіб і терміни реалізації.
- Команда може обрати собі лідера, секретаря, піарника тощо (учні можуть виконувати ці функції по черзі). Можуть дбати про обмін інформацією, слідкувати за термінами, робити нотатки, заповнювати карту проекту чи, за потреби, контактувати з учителем.
- Кожен учень знає свої завдання і терміни їх виконання.
- Щоб команда могла добре працювати, учні повинні постійно тримати контакт під час роботи (найкраще і особисто, і через e-mail/Skype). Дуже допомагає встановлення часу зустрічей всіх членів групи і узгодження їх з часом консультації з учителем.

Перед тим, як команди почнуть працювати, варто обговорити й записати правила роботи в проектних групах. Ці норми дуже важливі, тому їх варто обговорити і перевірити, чи всі їх розуміють, а також заздалегідь вирішити, що можна зробити, якщо хтось їх виразно порушує.

- Кожен бере відповідальність за своє завдання.
- Якщо не можеш собі поради, попроси допомоги.
- Дискутуємо, але не атакуємо і не принижуємо.
- Уважно слухаємо кожного, не перебиваємо.
- Дбаємо, щоб усі члени колективу були залучені до роботи й відчували свою важливість.

Проект 2.0 і нові технології

У навчальних проектах учні повинні використовувати ІКТ на кожному етапі роботи, розвиваючи свої компетенції в цій сфері. Це стосується зокрема:

- спілкування вчителя з учнями і членів команди між собою,
- вибору теми й окреслення проблеми,
- планування й координації дій,
- пошуку й аналізу інформації на обрану тему,
- виконання дій (створення фільму, комп'ютерного макету, презентації фото, podcast, запис інтерв'ю – клеєні чи звичайні плакати сюди вже не підходять),
- презентації результатів проекту.

Завдання для вчителя, який реалізує навчальний проект

1. Планування навчального проекту

Проект може стосуватися **будь-якої сфери** і проводиться **на кожному предметі та навчальному рівні**. Реалізуючи проект, учні повинні користуватися **сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ)**. Кожен учитель індивідуально відповідає за опис планування проекту, навіть якщо проект спільно реалізують кілька вчителів.

Проект може бути реалізований спільно з іншими вчителями або бути частиною більшого, міждисциплінарного проекту, згідно з правилом, що 2+2 це більше ніж 4, тобто співпраця вчителів і сума їхньої праці, вкладеної в проект, дасть учням можливість досягти кращих результатів. Якщо так – на етапі планування слід довести, чому проект проводиться спільно, і описати очікувані результати проекту як одного цілого. Слід зазначити детальний розподіл обов'язків між опікунами проекту і їхню роль у проекті. Кожен учитель сам описує свої дії.

Планування навчального проекту повинно складатися з таких елементів:

1. формування проектної групи;
2. вибір теми;
3. формулювання мети проекту;
4. розподіл завдань і обов'язків;
5. заплановане використання ІКТ;
6. підготовку робочого плану виконання проекту;
7. встановлення норм оцінювання проекту.

I. Формування проектної групи

Проект може реалізувати весь клас, група охочих у класі, група учнів з позаурочних занять або міжкласова група учнів, які мають бажання брати участь у проекті. Вибір групи учнів, з якими реалізуватимеш проект, залежить від тебе, однак варто залучити до проекту якнайбільше тих, котрі будуть виконувати окремі завдання в підгрупах. Також зверни увагу на те, що проект – це така форма роботи, яка може допомогти активізуватися тим учням, котрі гірше радять собі в традиційних формах навчання. Формування групи учнів може відбуватися одночасно з вибором теми і залежати від неї.

II. Вибір теми

Найкраще буде, якщо вибір теми йтиме від учнів. Постарайся створити їм таку можливість. Можливо, тобі доведеться запропонувати певні рамки чи спільно подумати над тим, яка тема могла б одночасно реалізувати завдання програмної основи і щиро зацікавити учнів. Сам вибір теми може бути цікавим моментом для використання мережі в пошуках натхнення і навчанню спілкуватися онлайн.

III. Формулювання мети проекту

Коли група нарешті обере тему, обов'язковим буде формулювання мети. Пам'ятай, що проект повинен нести у собі відкриття, а результат роботи повинен з'явитися завдяки виконанню певних почергових етапів. Також це добра нагода порозмовляти з учнями про те, чи є *мета*, і допомогти їм правильно її сформулювати. Такою метою може бути, наприклад, перевірка, чи достатньо зросту усіх учнів школи для того, щоб доторкнутись до Місяця, якщо вони стануть один на одного. Реалізація такої мети буде вимагати планування почергових етапів: збору даних, підрахунків, пошуку інформації про відстань Землі до Місяця тощо. Сформульована таким чином мета має бути справді приваблива для учнів, повинна свідчити про ефект спільної роботи.

IV. Розподіл завдань і обов'язків

Характеристикою проекту є те, що різні завдання, які ведуть до досягнення спільного результату, можна робити паралельно. Тут варто звернути увагу на зацікавлення та схильності учнів і допомогти їм у розподілі завдань та створенні груп для виконання завдань. Учні в групах повинні встановити правила для роботи в проекті.

V. Заплановане використання ІКТ

У цьому місці варто зважити, які ІКТ-засоби можна використати, щоб результат завдання був якнайкращий, а також аби покращити роботу над проектом. Варто провести невеликий мозковий штурм і скласти список того, хто до чого здібний, які знає програми, який прилад може обслуговувати. Це слушний момент, аби знайти такі інструменти, з якими варто познайомитися, щоб краще виконати завдання.

VI. Підготовка робочого плану виконання проекту

Робочий план виконання проекту – необхідний елемент планування проекту. Він дозволяє розпланувати всі завдання в часі, дописати до них відповідальних осіб, узгодити систему моніторингу реалізації завдань. Варто навчити учнів створювати план роботи, це також допомагає в систематичності й відповідальності за власні дії. Такий робочий план виконання проекту варто зробити у вигляді таблиці.

VII. Встановлення норм оцінювання проекту

Якщо проект треба оцінювати, вчитель повинен попередити про це учнів і подати чіткі критерії оцінювання діяльності, кінцевого результату тощо. Організатори акції "Класна школа" рекомендують формуюче оцінювання, тобто таке, при якому учні від початку знають, на що вчитель буде звертати увагу, а оцінка – найкраще описова, яка проводиться по ходу – є зворотною інформацією, допомогою учням у реалізації проекту.

2. Реалізація навчального проекту

Реалізація навчального проекту повинна складатися з таких елементів:

- реалізація завдань, що виникають з робочого плану;
- підготовка презентації проекту.

Проект "Класна школа" реалізується польською неурядовою організацією "Центр Громадянської Освіти" у партнерстві із Всеукраїнською Асоціацією Викладачів Історії та Суспільних Дисциплін «Нова Доба» та співфінансується Фондом «Освіта для Демократії» в рамках програми РІТА – Зміни в регіоні Польсько-Американського Фонду Свободи

I. Реалізація завдань, що виникають з робочого плану

Чим краще тобі вдасться продумати й запланувати проект, тим легше повинна відбуватися його реалізація. Добрий план дає змогу краще підготуватися і торує стежку наступним завданням. Але не бійся змінювати й удосконалювати план по ходу, якщо виникне така потреба. Будь відкрита/відкритий і реагуй на те, що відбувається під час реалізації чергових етапів проекту.

II. Підготовка реалізації проекту

Фінал роботи над проектом настає під час шкільного Фестивалю 2.0, який буде нагодою для учнів показати результат своєї праці. Допоможи їм підготуватися до цієї важливої події. Заплануйте, яким чином ви хочете похвалитися результатами роботи і показати процес їхньої появи. Спробуйте підібрати якнайкращу форму, зацікавити, здивувати аудиторію. Поміркуйте, як вам у цьому допоможуть новітні технології. Традиційним вже стало створення мультимедійних презентацій, які роблять виступи учнів привабливими. Пошукайте ідеї, які ще новітні технології можуть вам допомогти підготувати цікаву презентацію.

3. Презентація навчального проекту

Презентація навчального проекту повинна складатися з таких елементів:

1. представлення проекту під час Фестивалю 2.0;
2. підсумки проекту і висновки на майбутнє.

I. Представлення проекту під час Фестивалю 2.0

Шкільний Фестиваль 2.0 – це подія, організована спеціально для того, щоб учні могли показати результати своєї праці. Створіть презентацію, котра покаже зусилля, вкладені у реалізацію завдань, і дозволить похвалитися досягненнями. Під час презентації варто показати як кінцевий результат роботи над проектом, так і шлях, яким до нього йшлося, тобто конкретні етапи роботи. Пам'ятайте про привабливе використання ІКТ під час презентації. Для учнів важливо відчувати, що багатотижневі зусилля, вкладені в проект, оцінено, а результати праці зауважено. Спробуйте презентувати свій проект у багатьох місцях, не тільки на шкільному фестивалі. Можливо, вдасться розмістити інформацію про роботу учнів на Інтернет-сторінці міста чи в місцевій газеті. Заохочуй учнів до цього і допоможи їм.

II. Підсумки проекту і висновки на майбутнє

Наприкінці поміркуйте разом з учнями про реалізацію цілого проекту і його презентацію. Дозволь учням поділитися своїми відчуттями: чого вони навчилися, що дала їм робота над проектом, що нового дізналися про себе? Підсумуйте успіхи, обговоріть також важкі моменти. Поміркуйте, що наступного разу можна зробити ще краще.